Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 17 | Vilnius 1938 m. birželio 28 d. | Pirmi metai

MESKIME SENĄJĮ KELIĄ

Mes po Didžiojo karo gyvenome ir gyvename šiame krašte tautinės mažumos sąlygose ir savo gyvenimu niekuomet negalėjome pasigirti. Jis ypač pablogėjo, kai Vilniaus vaivadiją pradėjo valdyti vaivada p. Bocianskis. Tai žino ir lenkų visuomenė. Ypatingieji mūsų gyvenimo sunkumai prasidėjo maždaug prieš 2 metus. Lenkų spaudoje per tuos dvejis metus ne kartą buvo pareikšta, kad visa tai daroma ne dovanai, kad norima pasiekti nemažą tikslą. Ji įrodinėjo, kad, paspaudus mus čia, turėsią palengvėti lenkų gyvenimas Lietuvos Respublikoje. Mūsų visuomenės atstovams, besilankantiems valdžios įstaigose su prašymais ir nusiskundimais dėl mūsų gyvenimo sąlygų, prie spaudos argumentų buvo pridedama ir nurodymai į mūsų neva peraugimus, neva agresingumą, pagaliau, atvirai buvo prisidengiama užsienio ministerija. Šitaip ne kartą buvo rašoma ir toje pačioje lenkų spaudoje. „Kur. Warsz.", pav., savo vyriausiojo publicisto a. a. B. Koskovskio lūpomis buvo pareikšta, kad Lenkijos užsienio reikalų ministeris, siekdamas gero tikslo, galįs griebtis, tiesa su skausmu širdyje, net moralių priemonių. Žodžiu, mes buvome pasidarę kažkokiu objektu eksperimentams dviem tikslams siekti: užmegsti diplomatiniams ir kitiems santykiams su Lietuvos Respublika ir išsiderėti iš Lietuvos Respublikos vyriausybės geresnių gyvenimo sąlygų Lietuvos lenkams.

Kovo 19 d. diplomatiniai santykiai tarp abiejų valstybių buvo užmegsti. Po to buvo susitarta dėl susisiekimo paštu, telegrafu, geležinkeliais, upėmis ir t. t. Tikimasi, kad būsią susitarta ir kitais reikalais. Buvo, pagaliau, laukta, kad ir mūsų gyvenimo sąlygos palengvėsiančios. Lenkų spaudoje tuo reikalu buvo rašoma su entuziazmu. Kai kurių organų entuziazmas sukėlė mumyse net nemažo nusistebėjimo jausmą. Laikas bėgo, mūsų gyvenimo sąlygos nekitėjo ir mes apsivylėme. Visas tas džiaugsmas, kuriuo gyvenome mes ir mūsų tariamieji draugai, pasibaigė šiomis dienomis ta pačia daina: mes įrodinėjome, kad mums sunku gyventi, o lenkų spauda, ypač toji, kuri pradėjo entuziastiškai mus „užtarinėti" tuojau po kovo 19 dienos, atsako pasiūlymu pažiūrėti, kas daroma lenkų tautos gyventojams Lietuvos Respublikoje. Kai pradedama ir vėl senoji daina iš pradžios dainuoti, kyla klausimai: kada ji bus pabaigta ir kas, ją dainuojant, bus pasiekta? Į antrąją šio klausimo dalį galima tuojau atsakyti: n i e k o. Tik prisiminkime kalbas, priekaištus ir siekiamus tikslus prieš kovo 19 d. Ar diplomatinių santykių užmezgimas buvo pasiektas vadinamomis „retorsijomis"? Kas visa tai sekė, tas turi tik vieną atsakymą: ne! Vadinas, a u k š t e s n i s t i k s l a s, kaip sakė a. a. B. Koskovskis, n e m o r a l ė m i s p r i e m o n ė m i s n e b u v o p a s i e k t a s, jis buvo pasiektas kitokio pobūdžio priemonėmis. Taip gali būti ir dabar. Mums atrodo, kad b l o g o s ir s u n k i o s m ū s ų g y v e n i m o s ą l y g o s n ė k i e k n e p a l e n g v i n s L i e t u v o s R e s p u b l i k o s l e n k ų g y v e n i m o s ą l y g ų; jomis nebus pasiektas ir tas tikslas, kuris šiuo metu siekiamas ir apie kurį tuo tarpu nutylima, — tų tikslų nebus pasiekta senąja dainą dainuojant.

Tad kokis galas gali būti visai tai dainai? Irgi tik vienas. Mums atrodo, reikėtų l i a u t i s s i e k t i n e t g e r o t i k s l o n e k i l n o m i s p r i e m o n ė m i s, nes nekilnios priemonės pagimdo ir nekilnias pasėkas. Kai ši mūsų mintis bus suprasta, įvertinta ir įgyvendinta, tikėkime, kad susilauksime atoslūgio lenkų-lietuvių santykiuose, o po jo ir visai gero tų tautų sugyvenimo.

Tad meskime senąjį kelią ir ieškokime kitų, geresnių kelių.

Patvirtinta Lietuvos Lenkijos geležinkelių sutartis

Neseniai Varšuvoje ir Kaune sudarytoji ir pasirašytoji geležinkelių susisiekimo sutartis šiomis dienomis Lietuvos ir Lenkijos vyriausybių patvirtinta ir Kaune pasikeista patvirtinimo (ratifikacijos) dokumentais.

Pagal tą sutartį nuo š. m. liepos mėn. 1 dienos prasidės Lenkijos su Lietuva normalus geležinkelių susisiekimas. Vadinasi, geležinkeliais galės važinėti visi.

Lietuvos viza Lenkijos piliečiams už įvažiavimą ir išvažiavimą su teise gyventi 7 dienas, kaštuos 15 lt., vienam mėnesiui — 27 lt., 3 mėn. — 40 lt. Daugkartinė, galiojanti tris mėnesius viza — 65 lt., 6 mėn. — 102 lt. Tranzito (pervažiavimo) viza su teise Lietuvoje sustoti tris dienas — 15 lt. Be teisės sustoti — nemokamai.

Lenkai iš Lietuvos piliečių už įvažiavimo vizą ims 25 auksinus, už daugkartinę vizą — 40 auks., už vizą su teise gyventi Lenkijoje — 50 auks., už tranzitinę vizą vienam asmeniui 2,5 auks., už tokią vizą ten ir atgal — 5 auks., už daugkartinę tranzitinę vizą — 12 auks. Bendra viza nemažiau kaip 10 asmenų — po 5 auks. nuo galvos. Bendra tranzitinė viza po 1 auks. nuo galvos. Už bendrą tranzito vizą ten ir atgal po 1,5 auks. nuo galvos. Tranzitinė viza be teisės apsistoti — nemokamai.

×

Birželio 27 d. Kaune prasidėjo Vokietijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos XVII-oji eilinė geležinkelių susisiekimo konferencija. Konferencijoj dalyvauja Lietuvos, Vokietijos, Latvijos, Estijos ir Lenkijos geležinkelių atstovai. Svarstoma apie 30 įvairių šio susisiekimo tarifo, atsiskaitymo ir tarnybinių taisyklių klausimų, kurių svarbesnieji yra šie: nustatymas būdų prekėms siųsti į ir iš Suomijos, įvairių prekių transportų, einančių jūros keliu, nukreipimas tranzito per Lietuvą, naujosios Berno konvencijos dėsnių šiame susisiekime taikymas, naujojo Latvijos geležinkelių vidaus tarifo į šį tarptautinį tarifą įtraukimas, šio tarptautinio gyvulių pervežimo tarifo sudarymas, kai kurių Vokietijos privačių geležinkelių į šį tiesioginį susisiekimą įtraukimas ir kt.

Konferencijos Kaune užtruks apie 10 dienų.

Premjeras dar kartą įsakė pagražinti miestus ir kaimus

Mes jau buvome pranešę, kad premjeras Slavoi Skladkovskis pavasarį buvo įsakęs taisyti tvoras, namus ir, apskritai, rūpintis miestų ir gyvenamųjų sodybų estetine išvaizda ir jų sveikatingumu. Dabar jis, važinėja po provinciją ir tikrina, ar jojo įsakymas tinkamai vykdomas. Iš išleisto neseniai antrojo įsakymo matyti, kad jo pavasarį duotasis įsakymas ne visur rado pritarimo. Premjeras šį kartą graso didelėmis bausmėmis apsileidėliams, ypač stambiems didelių miestų pramoninkams, kurie savo įmones yra aptvėrę aukštomis mūro sienomis ir nė nemano taikintis prie administracinės valdžios įsakymų. Už apsileidimą ir nestropumą premjeras vieną stotastą paleido iš vietos, kitam davė dvi savaites laiko „pasitaisyti", nepaklusniems turtuoliams įsako bent iš gatvės išgriauti mūrus ir jų vieton pastatyti dailias geležines tvoras. Visa tai daroma tam, kad miestai turėtų daugiau oro ir šviesos, karo metu tinkamiau galėtų išsisaugoti nuodingųjų dujų.

VALSTYBĖS PREZIDENTAS ITALIJOJE

Birželio 23 d. Valstybės Prezidentas prof. I. Moscickis su žmona ir palydovais atvyko Abacijon. Jo pasitikti atvyko Lenkijos ambasadorius iš Rymo, konsulas iš Triesto ir Italijos vyriausybės atstovas. Šis pastarasis įteikė Valstybės Prezidento žmonai dvi puokštes gėlių: vieną nuo Musolinio, kitą nuo užsienių reikalų ministerio Čiano.

Abacijoje Valstybės Prezidentą sveikino Triesto provincijos prefektas ir kiti vietos valdžios atstovai. Sveikintojų tarpe buvo ir mažų vaikų su gėlėmis. P. Moscickienė vaikus išbučiavusi.

Iš Abacijos Valstybės Prezidentas su visais palydovais ir ambasadoriumi Vieniava - Dlugoševskiu išskridó į jos apylinkę, Lauranos kurortan, ir jame apsigyveno.

Min. Lozoraitis išvyko atostogų

Lietuvos užsienių reikalų ministeris St. Lozoraitis birželio 24 dieną išvyko vienam mėnesiui atostogų. Atostogas praleis užsienyje.

Birželio 25 dieną norėjo atsistatydinti Lietuvos švietimo ministeris prof. Tonkūnas. Jis buvo įteikęs Valstybės Prezidentui atsistatydinimo prašymą. Tačiau Valstybės Prezidentas jo prašymo nepatenkino. Vadinasi, prof. Tonkūnas ir toliau pasilieka švietimo ministeriu.

Gerėja Prancūzijos ir Turkijos santykiai

Norima pabaigti su Aleksandreta

Turkija kivirčijasi su Tautų Sąjunga dėl Aleksandretės. Tautų Sąjunga yra išsiuntusi savo komisiją, kuri prižiūri prirengiamuosius darbus prie plebiscito, turinčio įvykti dar šią vasarą. Tos komisijos darbas nepatikęs Turkijai ir ji nutraukė santykius su ja. Turkijos premjeras po to dar pareiškęs, kad Turkija esanti pasirengusi išstoti iš Tautų Sąjungos, jei jos reikalavimai dėl plebiscito Aleksandretėje nebūsią patenkinti.

Aleksandretės reikalu daugiau suinteresuota Prancūzija, negu Tautų Sąjunga. Turkijos negeri santykiai su Tautų Sąjunga gali pagadinti Prancūzijos santykius su Turkija. Taigi, Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Bonetas nutarė pagreitinti savo vizitą Turkijon ir jo metu asmeniškai aptarti ir išlyginti visus nesusipratimus, kilusius dėl Aleksandretės. Laukiama, kad Bonetui pasiseks prikalbinti pasirašyti draugingumo sutartį tarp Prancūzijos, Turkijos ir Sirijos.

Visi ginkluojasi

Anglija skolina Turkijai ir Rumunijai

Šiomis dienomis gauta žinių, kad Anglija sutiko paskolinti Turkijai nemažą pinigų sumą apsiginklavimui.

Rumunijos b. premjeras Tataresku vieši Londone ir veda derybas su Anglijos vyriausybės nariais tuo pat reikalu. Anglija, girdėti, yra linkusi suteikti didesnę paskolą ir Rumunijai apsiginklavimo reikalui, tik stato kai kurias politinio pobūdžio sąlygas. Apie tas sąlygas oficialiai nieko nepranešama.

Rumunija pastaruoju laiku buvo pasilijusi Vokietijos ir Italijos pusėn. Ji tikėjosi rasti pas jas paramos ir su jų pagalba sustiprinti savo kariuomenę. Netrukus jį įsitikino, kad jos spėliojimai neturėjo realaus pagrindo. Taigi, tenka spėti, kad Anglija dabar stato Rumunijai sąlygą nutraukti ryšius su Vokietija, jei nori susilaukti iš jos pusės paramos.

Anglija žadanti duoti paskolą ir Graikijai, ir vis tam pačiam reikalui.

Iš šių faktų matome, kad Anglija ne tik pati ginkluojasi, bet dar padeda apsiginkluoti ir tiems, kas laikosi jos skverno.

Liaudies frontas Prancūzijoje nyksta

Radikalų ir socialistų nesutikimai

Prancūzija, Anglijos spiriama, uždarė sieną su raudonaja Ispanija, kad jojon nepatektų iš užsienio ginklai ir amunicija. Šis Deladiero vyriausybės žingsnis dar labiau sukėlė prieš ją komunistus ir socialistus. B. premjeras ir socialistų vadas Bliumas spaudoje puolė radikalus už jų pataikavimą dešiniesiems ir vadinamojo liaudies fronto ardymą.

Podraug su šiuo faktu išeina aikštėn ir kiti, kurie rodo, jog bendradarbiavimas tarp socialistų ir radikalų darosi vis labiau neimanomas. Taip, radikalų vyriausias komitetas esąs atmetęs socialistų pasiūlymą praplėsti liaudies fronto veikimo programą. Radikalai davė neigiamą atsakymą, o jų spauda dar pridūriusi, kad radikalai, pav., neisią su socialistais griauti senatą, nes tai būtų didžiausia kvailystė.

Šveicarija bus neutrali

Šveicarija prieš Didįjį karą buvo neutrali valstybė. Po karo, Tautų Sąjungai atsiradus, ji įstojo jon ir apsiėmė vykdyti visus Tautų Sąjungos pakto reikalavimus. Tarp tų reikalavimų yra vienas reikalavimas, kuris ir Šveicariją buvo pavertęs „karingąja" valstybe. Kol Tautų Sąjungoje buvo Vokietija ir Italija, Šveicarija jautėsi saugiai ir su Tautų Sąjungos paktu. Dabar, kai tų dviejų valstybių Tautų Sąjungoje nebėr, Šveicarija galėtų vieną gražią dieną atsidurti karo sūkuryje, nes turėtų eiti ginti už pultąjį Tautų Sąjungos narį ir pati galėtų būti puolama. Šveicarijai reikėjo arba išstoti iš Tautų Sąjungos arba pasirūpinti, kad ji, kaip ir Belgija, būtų paleista nuo kai kurių pareigų, dedamų jai Tautų Sąjungos paktu. Šveicarija išsirūpino, kad Tautų Sąjungon jeinančios valstybės pripažintų ją neutrale valstybe. Apie tai Šveicarijos vyriausybė pranešė Vokietijai ir Italijai ir prašė jų ją taip pat pripažinti neutrale. Italija davė jau teigiamą atsakymą, iš Vokietijos jo laukiama.

Taikosi žydai su arabais

Anglijos nusistatymas padalinti Palestiną tarp žydų ir arabų nė vieniems jų nepatinka, bet podraug ir verčia ieškoti kelio prie susitaikymo. Su naujų pasiūlymu išėjo Transjordanijos arabų valstybės valdovas Abdulachas.

Abdulachas siūlo visą Palestiną prijungti prie Transjordanijos ir ją atiduoti jojo žinion. Jis savo valstybėje paskirtų apskritis, kuriose galėtų apsigyventi žydai ir laisvai patys valdytis. Po kiek laiko, kai būtų gyvo reikalo ir arabai sutiktų, žydams būtų leista apsigyventi ir kitose apskrityse.

Abdulacho pasiūlymas, žydų spaudos pranešimu, svarstytinas,— žydams, vadinas, patinka. Jis patinka ir arabams ir jie pasižada šį sumanymą paremti. Abiem pusėm jis patinka daugiausia todėl, kad Palestina liktų nepadalinta.

Rumunija pakrypo Anglijos pusėn

Pereitą kartą mes minėjome, kad Rumunijos karalius Karolis II išsirengė keliems savaitėms Viduržemio jūron ir kad sustojęs buvo Konstantinopoly pasimatyti su Turkijos prezidentu Kemal Ataturku. Tuo tarpu karalius iš Konstantinopolio tuojau sugrįžo namo, o po to b. premjeras Tataresku skubiai išvyko Londonan. Karaliaus Karolio II ir Tataresku kelionėmis labai susidomėjo Jugoslavijos spauda ir pradėjo spėlioti apie jų tikslą.

Rumunijos karalius nuvyko Konstantinopolin ne vien pasimatyti su Turkijos prezidentu ir su juo aptarti einamuosius politikos klausimus, bet suderinti Rumunijos politiką su Anglijos pageidavimais. Per tą pasimatymą buvo nutarta pasiųsti Tataresku Londonan tą svarbią abiem valstybėms misiją.

Anglijai šiuo metu bene rūpi turėti Juodojoje jūroje stiprią bazę savo laivynui. Šis sumanymas buvo svarstytas dar pernai ir dabar einama prie jo įgyvendinimo. Tataresku tarp kitako nuvežė Londonan Rumunijos ir Turkijos tuo reikalu bendrą atsakymą.

Iš lietuvių gyvenimo kitur

Pasinaudodami „Liet. Aido“ surinktomis žiniomis, šį tą dedame apie lietuvių gyvenimą Anglijoje ir Brazilijoje.

Anglijoje lietuviai vienodo nusistatymo

Kaip visoje Lietuvos išeivijoje, taip ir Didžiosios Britanijos lietuvių kolonijose didžiausios reikšmės turėjo ir turi įvairios organizacijos. Pav., jau prieš 40 metų Londone buvo apsčiai lietuvių, bet kol lietuviai neturėjo nė vienos savos organizacijos, gyveno išsisklaidę, visų jie buvo laikomi lenkais arba rusais. Atsiradus organizacijoms, ne tik ėmė stiprėti lietuviškas susipratimas, bet kartu tos organizacijos buvo geriausia mokykla pirmiesiems išeiviams.

Didžiosios Britanijos lietuvių kolonijos turėjo visokiausių organizacijų. Paprastai kelius skynė tikybinės parapijinės draugijos, todėl per paskutinius 30 metų čia visada būdavo 2—3 lietuvių kunigai. Beveik vienu metu atsirado pašalpinės bei šiaip ekonominės draugijos. Vėliau susikūrė įvairios švietimo, kultūrinės draugijos ir vėliausiu laiku sporto klubai. Anksčiau buvo ir politinių organizacijų. Bet vietos lietuviai daugiausia yra vienodo nusistatymo ir, mylėdami Lietuvą, nežiūri, kas turi jos vairą. Todėl politinės organizacijos negali ilgai čia išsilaikyti. Dabar jų visai nėra.

Lietuvių centrai Škotijoje

Kadangi Škotijos lietuviai yra plačiai pasklydę, tad ten ir yra didžiausias lietuviškų organizacijų skaičius. Beveik kiekviena organizacija turi skyrius keliose kolonijose. Bendriems visos Škotijos lietuvių reikalams apsvarstyti kasmet išrenkama Škotijos Lietuvių Taryba. Į ją įeina penkių stambiausių organizacijų centro pirmininkai. Dabartinę tarybą sudaro: I. Žila, V. Juozapavičius, A. Gečionienė, E. Grakauskas, I. Valaitis. Pirmininku yra kun. J. Gutauskas. Londone yra Federacija, kurion įeina visų draugijų valdybos. Federacijos tarybą sudaro 3 asmenys: V. Degisis — pirmininkas, P. Bulaitis — sekretorius ir A. Rudzevičius — iždininkas. Vidurinės Anglijos lietuviai turi savo centrą. Lietuviškų organizacijų esama Manchesteryje, Liverpulyje, Leedse, Middlesboroughe ir kt. Viso vidurinėje Anglijoje yra arti 1000 lietuvių.

Apskritai, kolonijos jau nuo seniai bendradarbiauja. Dažnai vieni kitus ekskursijomis lanko. Pav., šiemet vienu metu į Manchesterį buvo atvažiavusios lietuvių ekskursijos iš Londono ir Glasgovo. Kasmet Londono ir Manchesterio lietuvių sporto klubai ruošia sportinius susitikimus. Rungiamasi dėl taurės. Šį kartą Manchesteryje įvykusias futbolo rungtynes laimėjo londoniečiai. Savo laiku įvyko dviračių lenktynės.

Pirmoji lietuvių konferencija

Bet tokio bendradarbiavimo, koks iki šiol buvo, nepakanka. Didžiosios Britanijos lietuviai visada svajodavo apie platesnį suvažiavimą, vis keldavo mintį susijungti į bendrą organizaciją. Tiesa, dar Didžiojo Karo metu Londone įvyko lyg ir kolonijos atstovų konferencija. Ta proga į Londoną buvo atvažiavęs Martynas Yčas, kun. Steponaitis iš Šveicarijos ir Karuža. Be kita ko buvo tartasi kaip laikytis savosios (Anglijos) valdžios atžvilgiu Lietuvos klausimu. Vėliau Londono lietuviai buvo suorganizavę kelias demonstracijas į Hydę parką: iš Anglijos vyriausybės buvo reikalaujama paramos Lietuvai ir nepriklausomybės pripažinimo.

Škotijoje laukiama pirmojo suvažiavimo — seimo

Šią vasarą Škotijoje (Glasgove) vyksta britų imperijos paroda. Duodama didelių nuolaidų geležinkeliais. Did. Britanijos lietuviams sudaryta proga suvažiuoti į vieną vietą, nes šiaip iš Londono į Glasgovą ir atgal kelias kaštuoja apie penkis svarus. Pasinaudodami papiginimu, visų trijų centrų vadai susitarė *Glasgove surengti pirmąjį Did. Britanijos lietuvių kolonijų suvažiavimą — seimą.* Kaip jau nustatyta, jis įvyks liepos 30 — rugpiūčio 1 dienomis. Tatai labai reikšmingas suvažiavimas. Kas anksčiau buvo keliama mažuose pasitarimuose, galutinai bus susitarta šiame seime. Yra gyvas reikalas surasti bendrą, visus D. Britanijos lietuvius jungiančią giją bei pagrindą. Iš Londono važiuos apie 60 lietuvių, o gal ir daugiau. Nemažai atvyks ir iš vidurinės Anglijos kolonijų. Manoma, kad vienu metu Glasgove ir Belshilly (kur įvyks didelės lietuviškos eisenos) bus keli tūkstančiai lietuvių! Berods, tuo metu Škotijoje lankysis gausinga ekskursija iš Lietuvos.

Lietuvių mokyklos Brazilijoje

Paskutiniu laiku Brazilijoje išleista eilė įstatymų, tvarkančių ir reguliuojančių svetimtaučių įvažiavimą, jų gyvenimą Brazilijos teritorijoje, jų teises ir pareigas, jų mokyklas, organizacijas ir apskritai viešąjį veikimą. Minėti įstatymai svetimtaučių veikimą Brazilijoj žymiai suvaržė ir įstatė į tam tikrus rėmus, taip pat gerokai suvaržė svetimtaučių mokyklas ir organizacijas. Kai kuriose Brazilijos valstybėse uždaryta daugybė svetimtaučių mokyklų.

Brazilijoj, Sau Paulo mieste, veikia penkios lietuvių pradžios mokyklos, kurios laikomos vienos iš pavyzdingiausių. Naujieji įstatymai truputį palietė ir lietuvių mokyklas, tačiau Lietuvių S-ga Brazilijoj mokyklų tvarkymą suderino su visais įstatymų reikalavimais ir joms tuo tarpu jokio pavojaus nėra. Jei svetimtaučių mokyklos nebus toliau varžomos naujais reikalavimais ir įstatymais, tai lietuviškos mokyklos Sau Paulo mieste galės ir toliau gražiai ir sėkmingai veikti.

Nežiūrint į visas daromas prieš lietuvių mokyklas provokacijas ir įskundinėjimus, lietuvių mokyklos Brazilijoj laikosi tvirtai, ir visai geros valios lietuviai jas visomis išgalėmis remia. Tik maža grupelė savanaudžių „opozicionierių“ negali pakęsti lietuviškų mokyklų ir visokiais būdais stengiasi jas griauti, vartodami net piktus ir melagingus skundus prieš jas. Tačiau tas jiems visai nesiseka. Lietuviškos mokyklos, lietuvių mokytojų, Liet. S-gos Brazilijoj, konsulato ir visų geros valios lietuvių remiamos nuolat daro pažangą ir yra visos lietuvių kolonijos pažiba.

Lietuvių sportininkų laimėjimai

Veikliausia Sao Paulo lietuvių jaunimo organizacija Sporto S-ga „Lithuania“ š. m. liepos 3 dieną šaukia visuotinį skyrių atstovų suvažiavimą. Šis suvažiavimas žada būti gausus, gyvas ir reikšmingas organizacijos gyvenime. Visi „Lithuanijos“ skyriai suvažiavimui smarkiai ruošiasi.

Prieš kiek laiko „Lithuanijos“ Bom Retiro skyrius turėjo stalo teniso rungtynes su brazilų sporto klubu „Gre Academico Alvares Penteado“, kuriam nedideliais rezultatais buvo pralaimėję. Gegužės 20 d. įvyko pakartotinos stalo teniso rungtynės tarp lietuvių ir minėto klubo tenisistų. Rungtynes laimėjo lietuviai tokiais rezultatais: I komanda — 200:167, II kom. — 150:143 ir III kom. — 84:100.

Nors Brazilijoj profesionalų lietuvių sportininkų kaip ir nėra — beveik visi jie tik mėgėjai, — tačiau įvairiose sporto šakose lietuviai dažnai pasirodo geriau ir už daugelį profesionalų.

Gegužės mėn. 22 dieną „Esperia“ klubo plaukykloj buvo pasiekti du nauji Sao Paulo plaukimo rekordai ir pakartotas senas. Lietuvis sportininkas Jeronimas Strazdas pakartojo senąjį Sao Paulo plaukimo rekordą 100 metrų distancijoj. Šitą distanciją J. Strazdas nuplaukė per 1 min. 4 sekundes.

Pasižymėjusių ir gerų lietuvių sportininkų Brazilijoj yra nemaža

Jaunuoli, pagalvok ir išsirink

Paskutinės iškilmės—abiturijentų išleistuvės ir naujakunigių primicijos mane paskatino pagalvoti ir savo mintimis pasidalyti su tais, prieš kurių akis atsistojo tolimesnio darbo pasirinkimo klausimas. Rašau todėl, kad man rodosi, jog, dabartinėms sąlygoms esant, kai kuriose srityse mes jau turime per daug inteligentų. Taip esant, visuomenė yra tuo klausimu susidomėjusi ir norėtų jį apsvarstyti.

Pas mus dabar kalbama, kas daryti su mūsų inteligentais, kurie, pabaigę vidurinius arba aukštuosius mokslus, neranda užsiėmimo ir tokiu būdu pasilieka visuomenei našta. Žinoma, tokia padėtis yra nenormali.

Jaunuoliai, pabaigę vidurinius mokslus, juo labiau aukštuosius, sukuria sau gyvenimo planus, nukaišo juos svajonių gairėmis, bet štai gyvenimo tikrovė visa tai sugriauna ir palieka juos be aiškesnės ateities. Toksai, išėjęs į gyvenimą, pasiliks malkontentu, kaltins visuosuomenę, savo artimuosius, savo tėvus, kad jį paruošė gyvenimo invalidu. Su tokiu, kaime ar kur kitur, kartais reikia kalbėti atsargiai, nes iš jo galima tikėtis visako. Judas juk buvo nepatenkintas Kristumi, kad pastarasai nenaudojo savo galios žemiškai įsikurti ir nesudarė jam gerų sąlygų gyventi ir, todėl pardavė žydams, norėdamas sau atsilyginti. Nenoriu įtarti mūsų jaunimo žiedą, isėjusį iš gimnazijos sienų tokiais darbais, bet noriu atkreipti dėmesį mūsų visuomenės, kad, duodama patarimus studijų reikalais, nepamirštų griežtai uždrausti kai kurias mokslo sritis, kaipo neproduktingas, o jauniems abiturijentams kad pasakytų tiesos žodį, jog nekiekviena mokslo šaka yra reikalinga ir naudinga mūsų visuomenei (nors abiturijentui gali ir labai patikti), ir kad nekiekviena specialybė duoda duonos kąsnį. Todėl yra labai svarbu gerai pasirinkti sau atitinkamą darbą. Žinoma, nieks neturi teisės paneigti savarankiškumo, bet juk geri nurodymai yra reikalingi.

Manau paliesti kai kurias mokslo šakas, kurių, mano nuomone, nereikėtų dabartinėmis sąlygomis studijuoti ir pabriežti tąsias, kurios yra daugiau naudingos.

Teoretiniai mokslai

Čia, manau, nereikia įrodinėti, kad visos teoretinės šakos, kurios nepadaro žmogaus savarankiško, ypač administracijos atžvilgiu, mūsų sąlygomis nėra patartinos. Nieks nėra priešingas, kad visose srityse turėtumėm ne tik pakankamai jėgų, bet dargi ir perteklių geresnei jėgų atrankai: gerai žinome, jog kada jaučiama stoka darbininkų, negali būti ir kalbos apie tvarką, nes tuo atveju imama tai, kas pakliūva po ranka. Tokioms sąlygoms esant nukenčia darbo našumas ir padidinami nuostoliai; bet mes negalim leistis į laisvosios konkurencijos ratą, nes per mažai turime darbo jėgų; taip elgdamiesi paliksime dirvonais daug gyvenimo sričių, o tai yra nesveika ir vengtina. Tegu būna ir blogesni darbininkai, negu visai neturėti arba palikti kai kurias gyvenimo šakas visai be specialistų. Mano manymu, mes jau pakankamai turime humanistų, teisininkų, jeigu pasiskubins pabaigti pradėjusieji. Todėl tos mokslo šakos yra beveik vengtinos — ir nepatartinos; jeigu paimsime agronomus, tai pastarieji turėtų gan daug darbo ir mūsų krašte, bet šioms sąlygoms esant, sunku būtų surasti pragyvenimo šaltinį. Žinoma, geri agronomai greičiau galėtų sau surasti darbo kur nors toliau nuo savo Tėvynės, nei humanistai su teisininkais...

Praktiškieji mokslai

Pas mus kai kuriose gyvenimo srityse beveik visai nėra specialistų. Turiu galvoje bankus, prekybą, matininkus, statybininkus, kurie galėtų stumterti mūsų ekonominį gyvenimą į daug geresnes vėžias. Pavyzdžiui, ne visai yra gerai su prekyba. Nekalbėsiu čia apie specialistus - instruktorius, bet apie tuos, kurie patys gali griebtis svarstyklių ir sukurtų atskirą lietuvišką prekybininkų luomą. Kodėl, sakysime, taip gerai veikia ukrainiečių kooperatyvai, bankai? Todėl, kad turi pasišventusių darbininkų, kurie, nors baigę aukštuosius mokslus, dirba sodžiuje, pasitenkindami labai menku atlyginimu (pažįstu keletą vedėjų bankuose ir kooperatyvuose, kurie gauna po 60-80 auks. per mėnesį). Mums taip pat reikėtų pasitenkinti, kad ir mažu uždarbiu, bet kad tik galima būtų tapti nepriklausomais nuo kitų malonės.

Kunigų luomas

Nėra paslaptis, kad kunigai turi neblogas medžiagines sąlygas. Visai suprantamas daiktas, kas dirbama, iš to turi būti ir gyvenama. Ar lietuvių visuomenei šis luomas yra reikalingas ir naudingas,

Iš praeities stiprybės semiasi

Šiemet, minint Lietuvos nepriklausomybės 20 metų sukaktuves, Lietuvos Valstybėje rengiamos įvairios šventės. Viena tokių švenčių birželio 19 d. buvo surengta Dzūkų krašte—Seirijuose. Šventės tikslas buvo—pagerbti senovę. Čia dedame iš „Liet. Aido“ tos šventės iškilmių aprašymą. Red.

Vyčio tėvynė graži ne tiktai savo gamta, bet ir dvasios turtais, kurie augo ir gausėjo ne tik laisvėje begyvenant, bet ir sunkius vergijos pančius benešant. Tai ypač ryšku Dzūkijoj, kur šiuo metu rugys savo galvą tyron rytmečio rason linksta vilgyti, kur šlaituose gegutė su linksmais to krašto gyventojais džiaugiasi, kur tyliai su javais banguoja graži, melancholiška artojo daina...

Seirijai — nedidelis Dzūkijos miestelis. Čia širdis vejas širdį ir nori giedoti džiaugsmingą dzūkišką tėvynės atgimimo himną. Praeitą sekmadienį čia buvo senovės diena; diena, kurioj šio kampelio dzūkai ir parodė savo švelnios sielos gijoms ataustą praeitį ir kurioj buvo ypač pabrėžtas troškimas vytis tą šmėklą, kuri visus ragina žengti pirmyn, kuri, neatsižvelgdama į nieką, naikina skurdžias senas lūšnas, kuri seniesiems sako, kad jaunimas kurs naują dainą, naują Dzūkiją...

Iš prigimties gražus ir geras dzūkas surėžė žirgams, kad iš toli neneštų ten, kur vyko plačios Seirijų apylinkės paradas — kur buvo parodyta senovė ir pademonstruoti ateities užsimojimai. Plaukė į vėliavomis pasipuošusius Seirijus žmonės iš toli ir arti, pėsti ir važiuoti. Jų suplaukė tūkstančiai. Iškilmes savo apsilankymu pagerbė Ministras Pirmininkas kun. Vl. Mironas, finansų ministras J. Indrišiūnas, teisingumo ministras B. Masiulis, vidaus reikalų viceministras B. Giedraitis, prof. Tamošaitis, prof. Česnys, Dr. Janavičius, adv. Grebliūnas, Dr. Vailokaitis ir labai daug svečių iš Kauno, Alytaus, Lazdijų ir kitų vietų.

Svečius Seirijų dzūkai labai gražiai sutiko. Prie papuoštų vartų Ministrą Pirmininką savivaldybės ir visuomenės atstovai pasveikino, pavaišino duona ir druska, o mažosios Dzūkijos dukros įteikė baltų bijūnų puoštes. Ministras Pirmininkas, sveikinusiems dėkodamas, palinkėjo šiam kampeliui sparčiai žengti pirmyn, o mažosioms sveikintojoms — užaugti geroms ir laimingoms.

Kartu su seirijiečiais pasimeldę, svečiai nuvyko į aikštę, kur įvyko visa svarbiausioji iškilmių dalis.

Tarus iškilmėms ruošti komiteto pirmininkui žodį, tautos atstovas prel. Laukaitis pasakė gražią kalbą, pabrėždamas seiriškių pastangas, tinkamai atžymėti dvidešimties metų nepriklausomybės gyvenimo sukaktuves. Prelatas Laukaitis ta proga pasveikino Ministrą Pirmininką ir kitus svečius, atvykusius Dzūkijon. Jis pabrėžė, kad daug vargų iškentėję dzūkai nepametė savo tautinių savybių, savo puošnios tėvų žemės, kurios grožis įdiegė jiems nesuteptą grožio pajautimą ir meilę praeičiai bei dabarčiai. Dabar Dzūkija, pasak prel. Laukaitį, atkuntanti, visose gyvenimo šakose vejasi kitas krašto vietas. Prelatas konstatavo vieningai žengiančios nesulaikomos pažangos keliu tautos meilę savo Tautos Vadui ir jo pastatytai vyriausybei, nesigailinčiai darbo bei pastangų skinti saugias ir tikras tautos ateities gaires.

Visos Seirijos ir apylinkių organizacijos ir tūkstantinės minios savo valiavimu pritarė šiems savo globėjo ir užtarėjo žodžiams.

Dėkodamas už širdingus sveikinimus, Ministras Pirmininkas pagyrė seirijiškius už jų pasirinktą būdą pažymėti sukaktuvėms nepriklausomybės, davusios ne tik dzūkams, bet ir visai tautai galimumų pareikšti savo kūrybinę dvasią ir pasiryžimą sekti geresnio rytojaus. Ministras Pirmininkas, priminęs sunkius praeities laikus, reiškė viltį, kad *Mūsų tauta, grįsdama savo kelius ne tik laisvės troškimu, bet ir krikščioniškąja dorove, patikrins sau laimingą ateitį, pagrįstą stiprybe, pasemtą iš praeities ir jos gražių tradicijų.* Aiškindamas mūsų tautos ateities kelius, Ministras Pirmininkas linkėjo Dzūkijai rasti priemonių dvasinės ir medžiaginės kultūros atžvilgiu pasivytikitus kraštorajonus ir sėkmingai spirtis svetimoms įtakoms, galinčioms mėginti jos gyvenimą kreipti nepageidaujama mūsų tautai linkme.

Po Ministro Pirmininko kalbos visiems iškilmių dalyviams sugiedojus tautos himną, jaunalietuvių orkestrui grojant, organizacijos bei mokyklos pro garbinguosius svečius pražygiavo iškilmės maršu. Pirmieji pražygiavo šaulių daliniai, miškininkai, tautiniais drabužiais apsirengusios dzūkės — jaunos ir senos, moksleiviai, jaunieji ūkininkai, jaunalietuviai, pavasarininkai, tautininkai, verslininkai, žydai, sportininkai, ugniagesiai ir galiausiai — raiteliai.

Po parado įvykusi programos dalis, galima sakyti, buvo svarbiausioji ir būdingiausioji. Buvo parodytos įdomios ir gražios šio krašto senovinės vestuvių apeigos, aštuonių kaimų ir vėliau vieno kaimo dainininkės padainavo senovinių dainų. Daugiau kaip 80 metų senutė pašoko, buvo atvaizduoti kai kurie būdingesni mūsų praeities gyvenimo momentai. Ypač visus žavėjo vestuvių apeigos ir šio krašto darbų reprezentantai (piovėjai, grėbėjos, pabaigtuvininkai) bei dainos, kurių melodijos tokios būdingos ir tikrai dzūkiškos.

Senovės dienos proga Seirijuose buvo surengtos net dvi parodos. Pradžios mokykloje buvo senienų paroda, o vietos amatų mokykla savo puikius gaminius rodė savuose rūmuose.

Senienų parodoje buvo išstatyti senoviški padargai, namų ruošos įrankiai ir ypač daug rankdarbių. Vien juostų buvo apie porą tūkstančių. Gėrėdamasis šia paroda, Ministras Pirmininkas pareiškė, kad tai yra dzūkės moteries darbštumo ir jos sielos paradas. Ji gyvena skurdžiai, labai daug dirba. Tą laiką, kai nebūna namie ir sunkiai dirba, ji stengiasi paįvairinti skambia daina, o jos laki vaizduotė sukuria modelius tiems įvairiaspalviams raštams, kurie, pasitaikius progai, panaudojami juostoms bei kilimams austi. Varge gimė tie margaspalviai raštai, ir tai dzūkei tegu teikia vilties, jog ji, šventai įvykdydama didžiąją moters paskirtį, su tikėjimu, viltimi ir meile tvirtai gyveniman žengia. Prie tokios nuomonės galima tik prisidėti ir palinkėti jai tikrai įsikūnyti.

netenka abejoti: jie visada pasilieka su liaudimi, liaudžiai tarnauja, kelia jos kultūrą. Žinoma, daugelis iš lietuvių kunigų pasilieka nelietuviškose vietose, bet būtų labai klaidinga manyti, kad tokiu būdu geriau visai neiti į tą luomą. Nėr dvejų nuomonių, kad lietuvis kunigas lietuvių tarpe daug daugiau gali nuveikti tikybinėj srity, negu nelietuvis.

Ar verta eiti į teologiją? Verta ir labai verta. Kristaus idėja yra kilni ir todėl verta jai pasiaukoti. Kunigas gali daug nuveikti ir tautinei idėjai. Jo socialinė padėtis yra tokia, kad parvažiavęs į savo gimtinę gali per savaitę, jei nori, padaryti daugiau, negu kitas inteligentas per kelius mėnesius. Kunigas, nors būdamas ir toli nuo savo gimtojo krašto, gali daug nuveikti, ar tai padėdamas ekonomiškai sustiprėti savo giminei, ar leisdamas į mokslą gabesnius jaunuolius, ar palaikydamas savąją spaudą raštais, jei turi tam gabumų, arba net savo skatiku. Todėl nėra geras jaunuolių pasakymas: „Neisiu į kunigus, nes noriu dirbti savųjų tarpe". Stok, jaunuoli, į kunigų eiles, o užtikrinu, kad rasi daug progų pasidarbuoti savam kraštui ir jo kultūrai kelti. Žodžiu sakant, visa tai, kas žmogų padaro savarankišku, yra patartina, o tos šakos, kurios turi pakankamai darbininkų arba yra priklausomos nuo kitų malonės, turi būti vengtinos.

Tad, abiturijente, prieš išsirinkdamas mokslo šaką, gerai pagalvok, nes geriau visai nestudijuoti, negu, pabaigus, būti visuomenei sunkia našta. Atostogos pasirinkimo laikas.

K. K—is.

Mūsų pavardės

Senovės romėnai turėjo plačiai žinomą paprotį — šventai gerbti savo mirusius tėvus ir senelius, namuose laikyti pačioje garbingiausioje vietoje jų paveikslus.

O senovės lietuviai, tikėdami, kad mirusiųjų sielos pereina į gyvius ir augalus, laikė šventais medžius, žalčius ir kitus gamtos padarus.

Šiandie Dievo įsakymas liepia vaikams mylėti ir gerbti tėvą ir motiną. Visi šie pagarbos ir meilės reiškiniai savo artimiesiems ir vyresniesiems yra labai seni ir plačiai prigiję. Tolimiausiuose žemės kampuose gyvenančių žmonių dorovės pagrindan buvo ir tebėra įrašoma meilė tėvams ir pagarba vyresniesiems.

Ką gi, rodos, bendra turi visa tai, kas čia rašoma, su mūsų pavardėmis. Juk pavardė tai nei tėvas, nei motina, nei kitas kuris gerbtinas asmuo, o tik paprastas, trumpesnis ar ilgesnis žodelytis, kuris nieko nesako. Taip atrodo. Ilgiau ties pavardžių klausimu sustoję, pamatysime ką kita. Pavardė nėra visiškai tuščias ir beprasmis žodis. Paprastai ji turi savo turinį. Antai, sakysime, Petraitis, Jonaitis, Adomaitis aiškiai parodo tų pavardžių savininkus kadaise kilus iš Petrų, Jonų ir Adomų, ne vokiečių, totorių ar rusų, bet tikrų lietuvių. Nes tik lietuviškai šnekąs žmogus iš Jono, Petro, Adomo tegalėjo išvesti ir Jonaitį, Petraitį ar Adomaitį. Panašiai yra su Jonutėnais, Laurutėnais, Karaliūnais, Našliūnais ir kitais „ėnais" bei „ūnais", kuriuos vieni lietuviai tegalėjo sukurti ir palikti savo vaikų vaikams.

Mūsų krašto sugudėjusiose srityse labai dažnai galima aptikti gražiai lietuviškai skambančių pavardžių, kurių savininkai jau nė žodžio nebemoka lietuviškai. Bet viena jų pavardė iškalbingai pasako, kas tie gudai ir kokia jų kilmė. Kad ir kaip būtų susigiminiavę tokie žmonės su kitomis tautomis, vis tiek jų gyslose turi būti lietuviško kraujo.

Tikrai lietuviška pavardė, mūsų paveldėta iš senų senovės, yra lyg tas pagarbos vertas protėvis, kurio paveikslą garbindavo romėnas, kurio sielą visokiais būdais gerbia iš senovės ir šių dienų lietuvis. Jeigu gerbiame senus žmones, savo senolius, tai turime gerbti ir savo pavardę, kuri yra gyvas mūsų giminės senolių paminklas. Žmogų, kuris prispyręs imtų iš gražaus savo giminės paminklo tam tikras raides išskutinėti, visai teisingai turėtume laikyti nepadoriu. Kam gi naikinti senovę, jeigu ja žmonės domisi, kruopščiai krauna į archyvus, brangina ir saugoja nuo sugedimo?

Labai gražių, grynų lietuviškų pavardžių, tų senovės paminklų, mūsų kaimuose apstu. Bet kaip gi yra su tomis lietuvių pavardėmis, kurios truputį nelietuviškai ar visai nelietuviškai skamba? Pavardžių klausimas dabar labai aktualus, tad panagrinėkime jį. Amžių būvyje žmonės perverčia visokių madų, kurios eina apsukui iš kartos į kartą, pasikartodamos. Buvo laikas, kad kai kam, panašiai kaip ir šiandien, rodėsi, kad kur kas gražiau, kilniau, žodžiu, poniškiau prisegti prie savo pavardės galūnę **-ovič, -evič,** arba **-ski.** Netolimoje praeityje, jei kuris lietuvis kaimietis vargais negalais norėdavo savo sūnų išleisti į mokslus, tai būtinai turėdavo pristatyti savo bajorystės įrodymą, nes į mokyklas anuomet vienų bajorų vaikus tepriimdavo. Tad mokytis norint, jei kam pavykdavo pasiekti ši laimė, nenoromis reikėdavo perdirbti „mužikišką" pavardę į „bajorišką", „pranašesnę" savo kilme. Pavyzdžiui, gerai yra žinoma, kad mūsų vyskupas **M. Valančius** mokykloje turėjo vadintis **Volončevskiu,** kun. **Strazdelis,** giesmės „Pulkim ant kelių" autorius, **Drozdovskiu** ir t. t. Tokių ir panašių pavyzdžių galima būtų šimtai prirankioti. Jų pilna naujųjų ir naujausiųjų laikų mūsų istorija. Todėl, suprantama, kad mūsų pavardžių tarpe ilgainiui galėjo atsirasti ir atsirado Šukevičių, Gailevičių, Nagevičių, Gaidzinskių ir į juos panašių. Šios pavardės, be abejo, anksčiau skambėjo maždaug šitaip: Šukys, Gailius, Nagius, Gaidys ir t. t.

Be čia nurodytųjų pavardžių kitėjimo aplinkybių, buvo dar visa eilė kitokių priežasčių, dėl kurių pavardės kitokiomis išvirsdavo. Tačiau šiandie nesunku bet kam atspėti, kokia yra tų pavardžių kilmė.

Yra lietuvių ir su nelietuviško gymio pavardėmis, nors tokių pavardžių seniausi savininkai dažnai visai neprisimena, kad kas jų giminėje būtų buvęs nelietuvis. Bet ir šitokios lietuvių pavardės istorijoje yra pateisinamos.

Šiaip ar taip kalbėsime, bet viena aišku: lietuviškosios pavardės yra mūsų brangus turtas, kuris reikia kiekvienam lietuviui visomis išgalėmis gerbti ir saugoti. Taip darydami būsime patys savęs verti.

V. M.

Po trijų mėnesių

Š. m. birželio mėn. 19 dieną suėjo lygiai trys mėnesiai, kai buvo, taip sakant, pradėta normalizuoti Lietuvos Lenkijos santykiai. Nors trijų mėnesių laiko tarpas yra, palyginti, neilgas, tačiau apie užmegstuosius tarp abiejų valstybių santykius ir jų raidą galima būtų labai plačiai rašyti, neimant jau domėn tų aplinkybių, kuriomis tie santykiai buvo užmegsti. Deja, negalime visko pasakyti, ką norėtumėm pažymėti ryšium su santykių užmezgimu. Viena čia tik pastebėsime, kad Lietuvos Lenkijos santykių normavimas iki šiol mums beveik nieko gero nėra atnešęs.

O kaip bus toliau? Atsakymas į šį klausimą gali pareiti nuo to, kaip bus žiūrima į santykių normavimą. Jeigu bus žiūrima, kad santykiai užmegsti tik tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių tarptautinės politikos sumetimais, tai vargiai ar kada nors šis santykių normavimas palies mus, šio krašto lietuvius. Aišku, platesni tarptautinės politikos sumetimai visuomet ir visur turi labai didelės reikšmės užmezgant ar sustiprinant santykius tarp bet kurių valstybių. Tačiau šitas nemažos reikšmės reikalas sunkiai gali būti įmanomas, jeigu šiaip jau tarp valstybių ir tautų nėra gerų, pasitikėjimu pagrįstų santykių. Juk iš to išauga ar bent gali išaugti ir platesnio masto tarptautiniai santykiai.

Jeigu tačiau būtų žiūrima į Lietuvos Lenkijos santykius labiau realiomis akimis (dabar apie realizmą politikoje labai mėgstama kalbėti), kitaip sakant, jeigu būtų siekiama gerų santykių ne tik su Lietuvos Valstybe, bet ir su lietuvių tauta, tai tasai santykių sunormavimas turėtų paliesti ir mus, kaip lietuvių tautos dalį.

Mūsų, šio krašto lietuvių, ir buvo manyta, kad Lietuvos Lenkijos santykiai nebus tik grynai valstybiniai santykiai, buvo manyta, kad jie apims ir abi tautas. Tikėjomės, kad tam tikra Lietuvos Lenkijos santykių normavimo atošvaistė nukris ir ant mūsų. Bet, pasirodo, esame palikti šių „santykių" šešėlyje...

Ne mūsų reikalas kalbėti apie Lietuvos Lenkijos, kaip valstybių, santykius. Tam yra diplomatai, įgaliotieji ministeriai. Tačiau kalbėti apie abiejų tautų santykius mes galime ir turime teisę.

Kada lenkų lietuvių santykiai galės būti iš tikrųjų geri? Tada, be abejo, kai abejose pusėse bus rodoma *iš tikrųjų gera valia.* Ligi šiol, kaip matosi, tie santykiai vystosi nepergeriausiai. Matyt, yra kur nors kaž kokių kliūčių, už kurių viskas užkliūva. Kitaip sakant, atrodo, kad lietuvių lenkų santykiai gali būti geri tik tuomet, kai bus parodytas iš tikrųjų koks nors rimtas ir didelis gestas, apie kurį taip plačiai rašė po kovo 19 d. vietinė lenkų spauda.

Kame ir kokiu būdu tas gestas gali būti parodytas? To tai jau, rodos, nereikia ir aiškinti, nes visiems gerai yra žinoma, kame tas gestas galėtų būti parodytas. Tenka tik pastebėti, kad ligi šiol daromi „gestai" nėra buvę tokie, kurie mus, šio krašto lietuvius, patenkintų.

Tegu niekas nemano, kad mes, lyg kokie parijasai, gestų maldaujame. Mes tik nurodome, kame glūdi tikroji kliūtis, kuri neleidžia tinkamai vystytis lietuvių - lenkų santykiams ir kaip toji kliūtis galėtų būti pašalinta. Kas mums, kaip piliečiams, priklauso, esame pasiryžę ne maldauti, bet reikalauti.

A. P.

Lietuvių kalbos skiltis

Dėl tikslo aplinkybės sakinių.

Keliuose „Aido" numeriuose jau buvo įdėti straipsneliai „Lietuvių Kalbos Skiltis". Šių straipsnių autoriams visų pirma noriu pasakyti širdingą „ačiū", kad ryžosi darbuotis mūsų kalbos grynumo bei tasyklingumo reikalui. Ne vienas mūsų tomis „skiltimis" pasinaudos. Tačiau ryšium dėl kai kurių patarimų, įdėtų 7-me „Aido" numeryje, norėčiau parašyti keletą pastabų.

Čia turiu galvoje 1-jį aukščiau minėto straipsnelio punktą, kuriame p. H. Horodničiūtė kalba apie tikslo aplinkybės sakinius. Ji sako, kad tikslo aplinkybės sakiniuose su jungtuku „kad" tegalima vartoti tariamąją nuosaką, bet ne *bendratį* ir ne *padalyvį*, pav., negalima sakyti nei: ką mano daryti ministerija, kad apsaugoti *darbininkų gyvybę*, o juo labiau: *ką mano daryti ministerija, kad apsaugojus darbininkų gyvybę,* o tik: *ką mano darvti ministerija, kad apsaugotų darbininkų gyvybę.* Pamatuoja savo tvirtinimus tuo, kad:

1. Jablonskis taip panašius sakinius taisęs ir

2) kad jau seniai tokia forma esanti nusistovėjusi, kadangi ir Širvydas tokiais atvejais tariamąją nuosaką vartojęs, pavyz.: *Aš atalau, idant giwenimu turetu..; suprastinay rašik, adunt kiekvienas žmogus skaitit ir išmanit galėtu.*

Apie Jablonskio taisytus sakinius netenka čia kalbėti, nes p. H.H. pavyzdžių nepadavė. Tačiau apie paduotus Širvydo sakinius galima štai ką pasakyti: Tarp autorės išvestojo sakinio ir Širvydo posakių yra skirtumas. Sudėtiniame sakinyje: *ką mano daryti ministerija, kad apsaugotų darbininkų gyvybę* veiksnys pagrindiniame ir šalutiniame sakinyje yra tas pats, tuo tarpu Širvydo sakiniuose veiksniai yra skirtingi. Užtat, jeigu Širvydo sakiniuose tariamoji nuosaka pavartota visai tiksliai, tai p. H. H. išvestame sakinyje — ne. P. H. H. sakinyje, kaip ir Širvydas moko, galima būtų pavartoti tariamąją nuosaką, sakinį pakeitus tokiu būdu: *ką mano daryti ministerija, kad darbdaviai apsaugotų darbininkų gyvybę.*

Tariamosios nuosakos vietoje bendraties vartojimas greičiau bus nevykusio mūsų kalbos nuo svetimybių valymo išdavos, keičiant, pav.: *..kad apsaugoti* ...į: *...kad apsaugotų..* Jeigu panašių, kai: *kad apsaugoti darbininkų gyvybę* posakių vartojimą galima aiškinti svetimos kalbos įtaka, tai to negalima pasakyti apie posakį: *kad apsaugojus darbininkų gyvybę.* Taigi lieka tik vienas aiškinimas, būtent, — kad tai yra grynai lietuviškas posakis.

Tačiau tuo nenoriu tvirtinti, kad visuose tikslo aplinkybės sakiniuose turėtume vartoti padalyvį. Gali būti ir tokių tikslo aplinkybės sakinių, kuriuose nepavartosime padalyvio, nors veiksnys abiejuose sakiniuose ir tas pats būtų: *pasistatėme stiprų tiltą, kad galėtume ir patrankas vežioti,* tuo tarpu sakinyje: *ką inžinieriai mano daryti, kad perkėlus patrankas per upę* — pavartosime padalyvį.

Be to, posakiai su padalyviais yra vartojami ne tik tikslo aplinkybės sakiniuose.

Yra sakoma:

Kaip čia dabar padarius? Kad kartais nepapuolus; galvojau, kaip čia man daugiau pinigų užsidirbus... (papildinio sakinys, kurio veiksnys tas pats, ką ir pagrindiniame),

nors dažnai yra sakoma:

Kaip čia padaryti? Kad kartais nepapulti; galvojau, kaip čia man užsidirbti daugiau pinigų... Pastarojo tipo sakinius ir p. H.H., manau, pripažintų nevykusiais ir taisytinais esant. Tuo tarpu, prisilaikydami ir čia jos pasiektų patarimų, turėtume sakyti: *kaip čia dabar padaryčiau? kad kartais ne papulčiau; galvojau, kaip čia aš užsidirbčiau daugiau pinigų...* Bet tokios formos sakiniai, man rodos, dvelkia dirbtinumu ir praranda savo lietuvišką spalvą.

Baigdamas noriu pažymėti, kad rašau šias pastabas ne tikslu daryti p. H.H. kokiu priekaištų, bet tik dėl to, kad kartais aklai nesilaikytume mūsų kalbininkų pavyzdžių ir nesąmoningai nesuskurdintume mūsų kalbos skambumo. Juk ne tik posakių su padalyviais turime lietuvių kalboje, bet taip pat turime daug posakių ir su dalyviais, pav.: *metė jį kankinę* (lenkiškai, metė jį kankinti), tuo tarpu sakome: *ėmė jį mušti.* Tačiau, jeigu, nusižiūrėję į antrąjį sakinį, pirmąjį sakinį *metė jį kankinti*, tai būtų toks pat mūsų kalbos skurdinimas, kaip ir kai kuriais atvejais vietoj padalyvio tariamosios nuosakos vartojimas.

K. Tėma.

Atitaisymas. Aido 15 nr. „Lietuvių kalbos skiltyje" per neapsižiūrėjimą klaidingai pažymėtas kirtis Lietuvá, o iš tikrųjų turi būti Lietuvà, ôs ir t.t.

Lietuviai nugalėjo olandus

Paskutiniu laiku į Lietuvą atvyksta kitų valstybių sportininkų rinktinės, kurios pabando rungtis su lietuviais. Praėjusią savaitę rungėsi olandai su kauniečiais ir klaipėdiečiais. Rungtynės su kauniečiais pasibaigė lygiomis, su klaipėdiečiais 4:1 olandų nenaudai. Buvo lošiama kojiniu sviediniu.

KORESPONDENCIJOS

Punskas, Suvalkų apskr. *Tardė dėl knygų.* Birželio mėnesio 20 dieną čia buvo atvykę du Punsko policininkai: Plisas ir Glazevskis, kurie tardė agr. Joną Pajaujį ryšium su paimtomis iš jo šių metų kovo mėnesio 19 dieną kratos metu knygomis.

Paimtos knygos šios: „Žemės Ūkio Vadovas" — I tomas, „Ūkiškas Kalendorius" 1938 m. „Kaimo statyba", „Be šeimos" — I dalis, „Lietuvių būdas", — Sim. Daukanto ir vienas egzempliorius „Naujosios Vaidelutės".

Agronomui Pajaujui prikišama, kad šios knygos gautos kontrabandos keliu. Buvo paaiškinta, kad vienos jų yra įgytos Liet. Ūkio Draugijoje, kitos Vilniaus lietuvių knygynuose.

Banga.

Lyda. *Buv. lietuvių mokytojų bylos.* Šio mėnesio 23 dieną Apygardos Teisme Lydoje buvo nagrinėjamos dvi lietuvių bylos. Buvo teisiamos dvi buv. lietuvių mokyklų mokytojos: Bronė Švagždytė ir Veronika Čibiraitė. Jų bylos buvo pirmą kartą tame pačiame teisme nagrinėtos šių metų vasario mėnesį. Bet tuomet buvo neužbaigtos ir atidėtos kitam kartui. Kaip pirmą, taip ir šį kartą abi mokytojos buvo kaltinamos tuo, esą, Lydos apskrityje jos ruošęsi atplėšti Lenkijos valstybės dalį, laikydamos ir skolindamos priešvalstybinio turinio knygas ir skleidžiusios žinias, kad šiaurinės valstybės vaivadijos atiteksiančios Lietuvai.

Bronės Švagždytės byla užbaigta. Ji nuteista vienerių metų ir šešių mėnesių kalėjimu.

Veronikos Čibiraitės byla atidėta kitam kartui.

Lydietis.

Kabeliai, Gardino apskr. *Kratos ir suėmimai.* Š. m. birželio 18, 19 ir 22 d. Kabeliuose, Šklėriuose, ir Ašašnykuose pas vietos lietuvius Marcinkonių ir Gardino policija darė kratas. Po kratų suimta dešimts asmenų. Iki šiol iš suimtųjų yra paleisti šie: Vincas Krušas, Dionizas Karlonas, Vincas Makarevičius, Kazys Grigas ir Julius Gulgys.

Suėmimo priežastys nežinomos.

Agotė.

Adutiškis, Švenčionių apskr. *Rungtynės.* Mūsų miestelio lietuviai gyventojai nesidrovi pasirodyti, kad jie yra tautiškai susipratę.

Mūsų jaunimas labai yra pamėgęs sportą. Jis dažnai pažaidžia tinkliniu. Šventadieniais pasirungia ir su kitų vietų jaunimu.

Birželio 19 d. adutiškiečiai žaidė su Linkonių kaimo jaunimu. Rungtynės pasibaigė 13:15 linkoniečių naudai.

Tik gaila, kad šioje srityje dar yra atsilikusios mergaitės. Bet reikia tikėtis, kad ir jos netrukus imsis šių gražių sportiškų pramogų.

Gvazdikėlis

Krasnavas. *Nepavyzdingi vakarai.* Čia beveik kas antra savaitė rengiami nelietuviški vakarai, į kuriuos su pakvietimais lankosi šių kaimų žmonės: Burbiškių, Sankūrų, Juodeliškės, Bubelių, Vidugirių, Rimkažerių, Jonaraisčio, Būdos, Paliūnų, Didžiulių ir kt.

Vakarų rengėjai nemaža pasipelnija, nes daug surenka už bilietus ir, be to, nemaža uždirba laikydami „bufetą", kuriame alkoholinių gėralų būna — kiek nori. Vakarų dalyviai alkoholinius gėralus maukia, kaip vandenį. Paskiau guli pasieniuose be sąmonės...

Birželio 11 d. įvykusiame vakare lietuviai mėgino padainuoti lietuviškai. Atsirado tokių, kurie jiems dainuoti neleido. Lietuviai pasijuto esą tuo įžeisti ir pasiryžo į tokius vakarus daugiau nebesilankyti.

Ąžuolynas.

Kuriems rūpi mūsų krašto lietuvių visuomenės reikalai ir lietuviškos spaudos palaikymas,—kviečiame išsirašyti dažniausiai leidžiamą Vilniaus lietuvių laikraštį — „Aidą".

VILNIAUS KRONIKA

Galutinai uždaryta Lietuvių Ūkio Draugija

Vilniaus Lietuvių Ūkio Draugijos veikimas Vilniaus Miesto Storastos sprendimu sulaikytas šių metų sausio 22 dieną. Draugijos valdybai apeliavus Vilniaus Vaivadijos Įstaigon, vaivados sprendimu draugijos veikimo sulaikymas patvirtintas ir draugija uždaryta š. m. kovo mėnesio pradžioje.

Dėl Vilniaus vaivados sprendimo Liet. Ūkio D-jos valdyba š.m. kovo 12 d. nusiuntė skundą Vidaus Reikalų Ministerijon.

Dabar tenka sužinoti, kad Lietuvių Ūkio D-jos valdyba gavo per Vilniaus Miesto Storastijos Įstaigą Vidaus Reikalų Ministerijos raštą (pasirašytą gegužės 31 d.), kuriuo pranešta, kad valdybos skundas išspręstas neigiamai ir kad Liet. Ūkio Draugija administracinės instancijos eigoje uždaryta galutinai.

Neatsilieka ir kaimai

Iki šiol bendrais šio krašto lietuvių visuomenės reikalais aukštesnėse valdžios įstaigose darydavo žygius daugiausia Vilniaus lietuviai. Kaip žinia, jie ne kartą yra siuntę į Varšuvą savo atstovus, memorialus, prašymus, telegramas ir kt. Dabar, kaip „Aido" korespondencijose jau buvo rašyta, bendrais mūsų krašto lietuvių visuomenės tautiniais, švietimo, kultūros ir ūkio reikalais daro žygius ir mūsų krašto kaimų lietuviai gyventojai. Pav., gegužės 30 d. ir birželio 7 d. Švenčionių apskrities lietuviai gyventojai buvo atsiuntę savo delegacijas Vilniaus Vaivadijos Įstaigon, o Gervėčių ir Rodunės parapijų lietuvių atstovai lietuviškais bažnytiniais reikalais lankėsi Vilniaus Arkivyskupijos Kurijoje.

Šalia to daromi žygiai ir Varšuvoje. Iš gaunamų pranešimų matyti, kad šį mėnesį visame mūsų krašte lietuviai kaimiečiai rašo prašymus ir siunčia juos ministeriui pirmininkui ir vidaus reikalų ministeriui gen. Slavoi-Skladkovskiui, prašydami paveikti įstaigas, kad būtų leista veikti uždarytoms lietuvių draugijoms, mokykloms, skaitykloms ir įstaigoms.

Būtų gerai, kad mūsų korespondentai tokius kaimus surašytų ir mums atsiųstų nors su trumpais paaiškinimais, ko kuris kaimas yra prašę ar reikalavę.

Bendrabučių auklėtiniai parašė vaivadai raštą

Galutinai uždarytos ir dabar likvidavimo stadijoje esančios Lietuvių Labdarybės Draugijos bendrabučių auklėtiniai — moksleiviai ir amatininkai, prieš išsiskirstydami vasaros atostogų, parašė Vilniaus vaivadai raštą, prašydami atidaryti Labdarybės Draugiją, kad ji ir toliau galėtų juos, kaip neturtingų tėvų vaikus, remti ir globoti. Raštą pasirašė šių bendrabučių auklėtiniai: 1) Kun. K. Stašio, 2) Jono Basanavičiaus, 3) Birutės, 4) Kęstučio, 5) šv. Mikalojaus ir 6) Markučių. Raštą turėjo vaivadai siųsti per Labdarybės Draugijos likvidatorių p. J. Švedą, kuris tą raštą sulaikė, patardamas parašyti švelniau. Raštą buvo pasirašę 329 moksleiviai ir amatininkai.

Pažymėtina, kad ir po šios draugijos uždarymo iki šiol jos bendrabučiai yra laikomi lietuvių visuomenės lėšomis.

Šios draugijos likvidatorius p. Švedas, išleisdamas bendrabučių auklėtinius vasaros atostogų, kreipėsi į juos atskiru raštu, kuriame pažymi: „jūsų išvažiavimas įvyksta labai netikru laiku, nežinote, ar galėsite po atostogų sugrįžti į savo bendrabučius". Bet ten pat kartu pataria nesirūpinti ir turėti daugiau vilties.

Pabaigė istorijos mokslą

Vilniaus Stepono Batoro Universiteto humanitarinių mokslų studentė *Albina Skrebutėnaitė* šiomis dienomis išlaikė visus egzaminus ir įsigijo humanitarinių mokslų filosofijos magisterio laipsnį.

Pasibaigė stojamieji egzaminai

Birželio 23, 24 ir 25 dienomis Vytauto Didžiojo gimnazijoje buvo pavasario stojamieji egzaminai. Kandidatų į pirmasias gimnazijos klases buvo per 70. Egzaminavo gimnazijos mokytojai. Šiemet pirmą kartą egzaminų komisijoje dalyvavo Mokyklų Kuratorijos atstovas, Švenčionių apskrities pradžios mokyklų inspektoriaus padėjėjas p. F. Jelecas. Betikrindamas kandidatų dokumentus, jis uždraudė egzaminuoti keliolika vaikų — daugiausia dėl stokos deklaracijų, kuriose turėtų būti pažymėta, kad tie vaikai yra lietuvių tautybės.

Egzaminus išlaikė per 40 kandidatų.

Sukonfiskavo

Vilniaus Miesto Storastos sprendimu paskutinis „Vilniaus Žodžio" numeris sukonfiskuotas už vedamąjį straipsnį ir už vieną žinią.

Mūsų skautų stovyklos

Kitų metų papročiu ir šiemet Vilniaus lietuviai skautai rengia provincijoje savo vasaros stovyklas. Gedimino draugovė pradėjo stovyklauti palei Apsą, Breslaujos apskrityje, o Vytauto ir Mindaugo draugovės numačiusios surengti stovyklas Lydos apskr.

Lenkų demokratų žygiai

Laikraštis „Kurjer Powszechny" rašo, kad Vilniaus lenkų demokratų klubas parašė ir nusiuntė ministeriui pirmininkui ir vidaus reikalų ministeriui gen. Slavoi-Skladkovskiui memorialą, kuriame pasiremdamas dokumentais nušviečė mūsų krašto tautinių mažumų padėtį. Kalbama, kad memoriale esą nušviesti ir lietuvių reikalai.

A. Mickevičiaus paminklas jau trečioje vietoje

Kaip jau buvo rašyta, Vilniuje norima pastatyti poetui Adomui Mickevičiui paminklas. Paminklui medžiaga jau paruošta, tik statytojai nežino, kurioje vietoje jis reikėtų pastatyti. Prieš Velykas buvo sukalę (iš lentų) provizorinį paminklą viduryje A. Mickevičiaus gatvės, ties Ožeškienės aikštele. Vėliau tą paminklą buvo perkėlę į Ožeškienės aikštelės vidurį. Dabar jau perkeltas yra į A. Mickevičiaus gatvės vidurį ties Ofiarnos gatve. Iš čia, rodos, gabens dar į Bernardinų sodą.

Dėl politinių kalinių

Šį mėnesį Londone įvyko tarptautinė Raudonojo Kryžiaus konferencija, kurioje dalyvavo beveik viso pasaulio valstybių Raudonojo Kryžiaus atstovai. Spaudoje pasirodė žinia, kad ta proga Anglijos Raudonasis Kryžius pasiūlęs Lietuvos ir Lenkijos Raudoniesiems Kryžiams, kad jų tarpininkavimu Lietuva ir Lenkija pasikeistų politiniais kaliniais. Kokie šio pasiūlymo bus vaisiai — netrukus sužinosime.

Trumpos žinios

— Brazilijoje ne taip senai buvo mėginta nuversti dabartinis prezidentas Vargas. Dabar sukilėliai pradėta teisti ir bausti. Bausmės skiriamos, palyginti, nedidelės: nuo dvejų su puse metų iki vieno mėnesio kalėjimo.

— Sov. Rusijoje senieji komunistai turi daug vargo su jaunuomene. Jaunuomenė, išaugusi prie jų įvesto režimo, dažniausiai susižavi tautiniais šūkiais ir eina prieš komunizmą. Toks judėjimas juntamas Ukrainoje ir ten dabar smarkiau pradėjo veikti G. P. U.

— Portugalijoje į vieną stebuklingąją vietą suplaukė apie pusė milijono maldininkų padėkoti Dievui už Portugalijos išgelbėjimą iš komunizmo nagų. Naminis karas grietimoje Ispanijoje juos geriausiai įspėjo, ko jie gali laukti iš komunistų.

— Sov. Rusijos bedievių laikraštis giriasi, kad prie bedievių yra prisidėjęs vienas pravoslavų vyskupas. Spėjama, kad tas vyskupas moraliai palūžo per tardymus ir terorą, kuris buvo pritaikytas jo atžvilgiu.

— Linco mieste, Austrijoje, vienas hitlerininkas savo sūnaus nepakrikštijo bažnyčioje, tik iškėlė pagoniškas senų germanų iškilmes ir jų metu davė vaikui vardą.

— Paragvajaus atstovas Ženevoje įteikė Tautų Sąjungai pranešimą, kad Paragvajus išstoja iš Hagos Tribunolo. Spėjama, kad tai padaryta tyčia, nes norima išvengti teismo, jei Peru kreiptųsi Tribunolan su skundu dėl nesusipratimų Čako provincijoje.

— Gauta žinia, kad iš Tautų Sąjungos ketinančios išstoti dvi Amerikos respublikos: Nikaragua ir Honduras. Vašingtone kalbama, jog per artimiausį Panamerikos kongresą būsią kalbama apie Amerikos Tautų Sąjungos įsteigimą.

— Estija šią vasarą mini savo nepriklausomybės 20 metų sukaktuves. Ta proga visoje valstybėje vyksta paradai, rungtynės ir rengiamos dainų šventės ir kitos iškilmės. Taline vien šaulių buvo susirinkusių apie 15.000 ir jų paradą buvo priėmęs pats valstybės prezidentas Paetsas.

— Čekoslovakijos prezidentas Benešas buvo norėjęs apsilankyti Prancūzijoje šių metų birželio mėnesį. Dėl svarbių įvykių Čekoslovakijoje jis tą kelionę atidėjo vėlesniam laikui.

Laiškas Redakcijai

Didžiai Gerb. Pone Redaktoriau!

Nuolankiai prašau P. Redaktorių duoti vietos savo laikraštyje šiam mano pareiškimui:

Šio mėnesio pradžioje, būdamas Vilniaus Miesto Storastijoj pilietybės patvirtinimo reikalu, sužinojau, kad valdžios parėdymu taisoma mano pavardė.

Norėdamas ginti pirmąją savo pavardę, šio mėnesio 18 dieną nuvykau Mielagėnų parapijon patikrinti savo protėvių metrikų. Ten dėl man nežinomų priežasčių buvau p. Antano Prašmuto nekultūringu būdu užpultas, šlykščiai iškoneveiktas ir fiziškai užgautas.

Vėliau patyriau, kad minėtas manęs užpuolimas yra susijęs su p. agronomo Motiejaus Kraužlio prieš mane varoma nešvaria akcija.

Pranešdamas visuomenei, kad p. M. Kraužlio apie mane ir mano šeimą skleidžiamos ryšy su minėtu įvykiu žinios yra grynas šmeižtas, o visa jo akcija turi tikslą sukelti mūsų visuomenėje srovines kovas,— šiuo pareiškiu, kad pavartosiu visas man prieinamas priemones savo ir šeimos garbei apginti bei M. Kraužlio žalingus mūsų visuomenei tikslus viešumon iškelti.

Su pagarba
Dr. Stasys Čepulis

Vilnius, 1938.VI-25 d.

Anglijos karališkoji pora atvyks Prancūzijon vėliau

Šiomis dienomis į Prancūziją turėjo atvykti Anglijos karališkoji pora. Prancūzai rengėsi ją sutikti labai iškilmingai ir jos priėmimui paskyrė dideles pinigus sumas.

Birželio 23 d. mirė Anglijos karalienės motina, kuri prieš tai ilgai sirguliavo. Šis skaudus smūgis, kuris ištiko Anglijos karalienę, sutrukdė visą kelionę Prancūzijon.

Prancūzai, kaip minėjome, Anglijos karališkosios poros sutikimui išleido didelius pinigus, kurie nueitų beveik niekais, jei aukštieji svečiai nepanorėtų atvykti. Taigi, iš pradžios buvo kilęs sumanymas, kad Prancūzijon vyksiąs tik karalius Jurgis VI su motina, bet susigriebta, kad ir karaliui nepatogu tokiu momentu svečiuotis, ir nuo tokio sumanymo prancūzai pirmieji atsisakė. Prezidentas Lebrunas dėl gedulo, ištikusio Anglijos karališkąją porą, prašė ją savo kelionę atidėti iki liepos mėn. 19—22 d. Prezidento pasiūlymas priimtas.

Kelionės atidėjimas dar labiau padidins išlaidas, susijusias su Anglijos karaliaus ir karalienės priėmimu. Tačiau prancūzai jųjų nepabūgs, nes geri santykiai su Anglija jiems ypač brangūs.

KARAS KINIJOJE

Mūšiai nutilo

Didesnių mūšių šiuo metu Kinijoje nebėr. Japonų kariuomenė dėl potvynio sparčiau eiti priekin neišgali ir tik iš lėto slenka į Hankau. Kiniečiai taip pat neišgali smarkiau pasipriešinti. Hankau miestui pavojus kas kart didėja ir Čangkaišekas jau įsakė iškelti iš jo visas valstybines įstaigas į kitą miestą Kinijos gilumon. Tan miestan taip pat ir Čankaišekas persikels su visu savo štabu.

Japonai rengiasi prie ilgo karo

Iš japonijos pranešama, kad ten rengiamasi prie ilgo karo. Vyriausybė vis daugiau ir daugiau mobilizuoja kareivių ir vis daugiau jų siunčia Kinijon ir Mandžiūrijon. Ryšium su tuo paskelbta ir visuotinė visų ekonominių krašto išgalių mobilizacija.

Japonijos vyriausybė nutarė su Kinija nesitaikyti, kol jos vyriausybės priešakyje būsiąs Čangkaišekas, o šis nė nemano pasitraukti ir dar skelbia kariausiąs su Kinija iki laimingo galo.

Japonijoje varoma nemaža agitacija už karo paskelbimą Sov. Rusijai. Japonai be galo nepatenkinti Sov. Rusija už teikiamą pagalbą Kinijai. Spaudoje ir atsišaukimuose į gyventojus įrodinėjama, kad karas Kinijoje negalįs pasibaigti laimėjimu, kol už Kinijos pečių stovėsianti Sov. Rusija, ir kad reikia pirma sutriuškinti šioji Kinijos slaptoji talkininkė. Karingas Japonijos nusiteikimas pradeda bauginti Angliją, nes ir jai japonai taip pat graso karu už teikiamą Kinijai paramą.

Tuo pat metu gauta žinių, kad Sov. Rusijos armijos vadas Tolimuose Rytuose Bliucheris rengiasi pasimatyti su Čangkaišeku. Pasimatymas turįs įvykti Mongolijoje liepos mėn. pabaigoje. Jo metu, esą, būsią smulkiau aptarta, kuo ir kaip turėsianti padėti Kinijai Sov. Rusija. Apskritai, ir Sov. Rusija rengiasi prie galimų netikėtumų Tolimuose Rytuose.

KARAS ISPANIJOJE

Kautynės ir grasinimai

Nacionalistai traukia į Valenciją dviem keliais: vienas eina Viduržemio jūros pakraščiu, antras — arčiau Teruelio. Jie šiuo metu jau yra paėmę kelią, kuris eina iš Teruelio Saguntan, bet dėl jo prieš tai turėjo atlaikyti smarkų vyriausybininkų puolimą. Vyriausybininkai čia buvo subūrę apie 60.000 gerai ginkluotų ir neišvargintų maršais kareivių ir pamėgino nustumti nacionalistus iš aukštumų į Ebro upės slėnį. Tačiau jų visi puolimai buvo atremti ir jie, pagaliau, pasibaigė tuo, kad patys vyriausybininkai buvo priversti pasitraukti ir tą kelią atiduoti priešui.

Šio kelio užėmimas turi nacionalistams didelę reikšmę. Jie dabar turi įpatogų ir tiesų susisiekimą su užnugariu, iš kur gauna visą aprūpinimą.

Nacionalistų lėktuvai vėl bombardavo didesnius vyriausybininkų miestus: Barceloną, Valenciją, Taragoną ir Alikante. Dėl nuolatinio miestų bombardavimo raudonosios Ispanijos ambasadoriai Paryžiuje ir Londone apsilankė užsienio reikalų ministerijose ir pareiškė, kad, jei ir toliau būsią bombarduojami vyriausybininkų miestai, jų vyriausybė duosianti įsakymą bombarduoti tas vietas, iš kur atsiųsti nacionalistams lėktuvai, vadinas, užpulsią Italiją ir Vokietiją. Londonas ir Paryžius į tai atsakė patarimų nė nemėginti užkiudyti Italijos ar Vokietijos, nes toks vyriausybininkų žygis galįs pasibaigti jiems tragiškai. Italų ir Vokiečių spauda, kai tik atėjo žinia apie vyriausybininkų grasinimą, tuojau paskelbė, kad į mažiausį mėginimą įvykdyti grasinimą būsią atsakyta ne notomis, bet patrankų šūviais, ir kad tuomet Barcelonos ir Valencijos gyvavimo laikas relikų skaityti ne valandomis bet minutėmis. Po tokių Anglijos ir Prancūzijos patarimų ir Italijos ir Vokietijos įspėjimų, atrodo, kad vyriausybininkai neišdrįs užkabinti Italiją ar Vokietiją.

Anglija nori pabaigti karą

Nacionalistų lėktuvai, kaip ne kartą rašėme, buvo subombardavę keliolika anglų prekybos laivų. Dėl jų bombardavimo subruzdo anglų visuomenė, ypač kairioji opozicija. Opozicijos atstovai parlamente vyriausybę užpylė paklausimais, kokių priemonių ji manant griebtis, kad būtų sudrausti nacionalistai. Čemberleinas buvo mėginęs išaiškinti jiems, kad prekybos laivų savininkai patys kalti, siųsdami savo laivus į karo veiksmais apimtas jūras, kad didesnis anglų įsikišimas galįs pasibaigti visuotinuoju karu, tačiau tai nedaug tepadėjo. Anglijos vyriausybė buvo priversta išsiųsti generolui Franko griežtą protestą ir įsakė savo prekybos agentui, kuris ėjo, iš tikrųjų, pasiuntinio pareigas, išvykti iš Burgoso. Dabar Londone laukiamas gen. Franko atsakymas ir nuo jo turinio pareisiąs tolimesnis Anglijos vyriausybės veikimas. Iš visko galima spręsti, kad Anglija yra nusistačiusi kuo greičiausiai pabaigti karą Ispanijoje, nes norėtų turėti laisvas rankas, kai bus spręndžiami kiti svarbus, Anglija liečią klausimai.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. **Skelbimų kaina:** tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.